

Ekstern (Monogramm – Ernestyna/Piechur). Krótka historia niezwykłego konia 01.10.1994-25.04.2022

Jerzy Dudala

og. Ekstern oo (Monogramm-Ernestyna), hod. SK Michałów, 01.10.1994 – 25.04.2022.

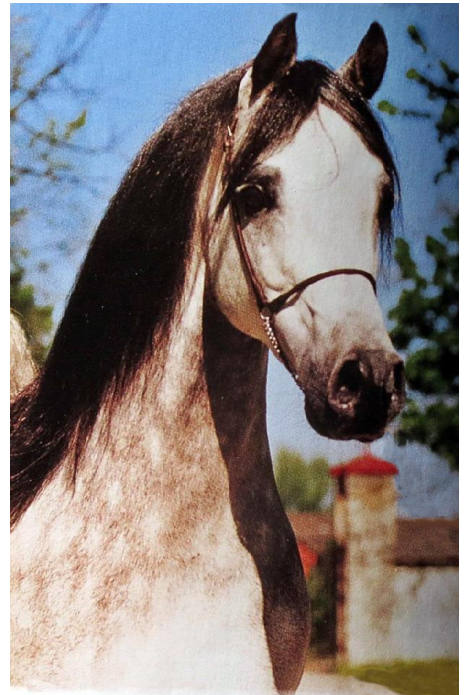
Wreszcie jest. Przyprawdzają gniadego. Nogi się pode mną ugięły, toż to koń jakiego szukam. Niewielki, suchy, na doskonałych nogach, ani śladu krowiej postawy. Szyja długa, łeb szlachetny, choć niezbyt mały, nozdrza rozdęte, cienkie, ruchome, wspaniała odsada ogona. Pierwszy raz w życiu przy kupnie koni doznałem uczucia, że mdleję. Myślę, czy go kupimy, czy dowieziemy 800 km do Damaszku. Pan Raswan (Karl Reinhard Schmidt 1893-1996) tylko mruknął "To koń dla Gumnisk".

Późną nocą sfinalizowano zakup konia. Był nim urodzony w 1923 roku Kuhailan Haifi. A kupującym był Bogdan Ziętarski, który 16 listopada 1930 roku rozpoczął swą ostatnią podróż do Arabii. Przemierzył 12 tys. km, zmagając się z chorobami, głodem i problemami finansowymi. Pomimo tego dotarł do koczowiska szczepu Wielkiego Trybutu Rouallah w okolicy miejscowości Jauf. Wyprawę sfinansował właściciel Gumnisk – książę Roman Sanguszko (1901-1984). Sama stadnina w Gumniskach wywodzi się z najstarszej polskiej stadniny, która hodowała konie arabskie czystej krwi legendarnej Sławuty, a która została zniszczona podczas Rewolucji Bolszewickiej i I Wojny Światowej.

Do Gumnisk wrócono 12 maja 1931 roku. Nikt na nich nie czekał, były też problemy z zapłatą za transport koni. Efektem tamtej podróży było nabycie 3 klaczy i 5 ogierów (inne źródła podają inne dane). Oprócz wyżej wymienionego Kuhailana Haifi do Gumnisk trafił też Kuhailan Afas, a do Babilonu Kuhailan Zaid. Bogdan Ziętarski zmarł w zapomnieniu 14 lutego 1958 roku. Po II Wojnie Światowej starano się zapomnieć o jego zasługach i zatrudniono go jedynie w PGR Milicz jako kierownika źrebieńców koni roboczych. Sprowadzając te konie nie przypuszczano zapewne, że tak bardzo zasłużą się polskiej, jak i światowej hodowli koni tej rasy.

Dla Kuhailana Haifi zaczęła się niekończąca opowieść historii jego rodu. Do stanówki tym ogierem już w 1932 roku przysłano klacze z Breniowa, Pełkin i Janowa Podlaskiego. W latach 1932-33 pokryto nim 7 janowskich klaczy, po których otrzymano 4 źrebięta, w tym urodzonego w 1933 roku og. Ofir od Dziwy. Rok później chciano powtórzyć stanówkę tym ogierem, ale w 1934 roku koń ciężko zachorował i padł.

Ofir w 1939 roku został zrabowany przez wojska sowieckie i wywieziony do Tierska, gdzie krył jeszcze przez 8 lat. Wywieziono także klacz Mammonę, urodzoną w Janowie. W Polsce zostały tylko 3 jego córki: Wilga (1938), Ofirka (1939) i Zalotna (1939). Ale co najważniejsze uratowało się jego 4 doskonałych synów – kontynuatorów rodu. A byli to: Wyrwidąb (1938), Witeź II (1938), Witraż (1938) i Wielki Szlem (1938). Pod koniec wojny przed nacierającą armią czerwoną ewakuowano janowską stadninę do Niemiec, najpierw do Saksonii, a stamtąd 13 lutego 1945 roku do Drezna, aby zagościć w koszarach kawaleryjskich. Część stada i stado ogierów czołowych znalazło się na ulicach miasta podczas dywanowego nalotu bombowców alianckich w nocy z 13 na 14 lutego 1945 roku.

Ekstern - 2003. Fot. Stuart Vesty.

Pod bombami zginęło 21 koni, a miasto płonęło przez tydzień. Najcenniejsze ogiery tj. Witraża i Wielkiego Szlema uratował mastalerz Jan Ziniewicz, który nie wypuścił ich z rąk, mimo panującej pożogi i paniki, tym bardziej, że Witrażowi zapalił się ogon.

Jesienią 1946 roku wróciły te ogiery jak i pozostałe konie do Polski. No może nie wszystkie. Wyrwidąb pozostał w Niemczech i krył pod nazwą Wind. Pozostał także Towarzysz Pancerny, który krył pod nazwą Halef. Zaś Witeź II został przez gen. Pattona zabrany do USA jako zdobycz wojenna. Natomiast ogiery, które znalazły się w kraju zostały szeroko użyte w naszej hodowli. Witraż z częścią klaczy janowskich w 1948 roku został przeniesiony do SK Albigowa, gdzie krył do 1955 roku. W 1956 roku przeszedł do SK Nowy Dwór, gdzie zakończył pełne przygód życie.

Jedną z najlepszych jego córek była legendarna Bandola, a najcenniejszym synem okazał się Bask (1956 od Bałałajki), który po treningu wyścigowym został zakupiony przez Dr Eugene La Croix do słynnej swego czasu stadniny Lasma Arabians, w której to barwach zdobył tytuł US Champion Stallion w 1964 roku, a rok później tytuł US National Champion Park Horse. Pozostawił po sobie 1046 sztuk potomstwa. Poza Baskiem, którego nie użyto w naszej hodowli, żaden z 3 synów Witraża tj. Como, Banio czy Muharyt, który też był czynny w Janowie 1977-79, nie dorównywali urodziwemu ojcu. Sięgnięto też po og. Celebes, ale jego synowie nie rokowali nadziei na kontynuowanie linii Witraża.

Dyrekto Ignacy Jaworowski będąc w USA w Scottsdale razem z Izą Pawelec-Zawadzka zauważyli ogiera Monogramm, który urodził się z 1985 roku w stanidniej Kay i Richarda Pattersonów. Był on synem og. Negatraz, który uchodził za najlepszego syna og. Bask, zaś jego matką była Monogramma – wnuczka naszej polskiej Mammony zrabowanej przez Armię Czerwoną w pamiętnym 1939 roku. Wcześniej Monogramm, jako młody ogierek, został sprzedany rodzinie Bishopów z Kalifornii i jeszcze w USA przed przyjazdem do Polski został w 1988 roku US National Reserve Futurity Champion, zaś w 1991 i 1992 roku US Top Ten National Champion Stallion.

Po negocjacjach udało się wydzierżawić ogiera do Michałowa, gdzie było rewelacyjnym reproduktorem w latach 1993-94 a następnie 1995-97 użyto jego mrożonego nasienia. Pokrył 167 klaczy a urodziło się 112 źrebiąt, w tym 54 ogierki i 58 klaczy. Jak pisała śp. Izabela Pawelec-Zawadzka "źrebięta po tym ogierze wyróżniają się doskonałym typem i prezencją, małą głową, wysoko postawioną łabędzią szyją,

silną konstytucją, mocnym zadem i fenomenalnym ruchem".

Ekstern. Fot. Ewa Imielska-Hebda (www.ewaimielska.pl).

Wiosną 1995 roku uwagę na siebie zwróciły 2 źrebaki – siwy Ekstern i gniady Ganges. Młodzieżowy Czempionat organizowany tym razem w Michałowie w 1995 roku przyniósł tytuł Czempiona dla Eksterna i Wiceczempiona dla Ganges. Ale dla Eksterna otworzyła się droga do sławy. Został królem ringu, który wygrał wszystkie pokazy, w jakich uczestniczył: w 1996 roku w Babolnej został Międzynarodowym Czempionem Og. Młodszych, w 1999 roku w Towerlands – Czempionem Wielkiej Brytanii, w 2000 roku – Narodowym Czempionem Polski Ogierów Starszych. Matka Eksterna – Ernestyna (1989) pochodzi ze słynnej na świecie michałowskiej linii Milordki (1810 hod. Sławuta), znanej jako "linia E". Jej matka Erwina jest córką słynnego og. Palas.

Wydzierżawiony w latach 1999-2000 do stadniny Christine Jamar Demeersseman kolekcjonuje tytuły Czempiona Narodów w Aachen, Czempiona Europy i Czempiona Świata. Zwycięża także Mercedes Diamond Cup w Belgii w 2003 roku. Pokazywany jest przez Holendra Erica Dorssersa.

Widzowie zapamiętali moment jak wyżej wymieniony prezydent puścił Eksterna luzem, a on nadal kłusował obok niego. To rzadki widok na pokazach. Zwykle jak koń uwolni się z prezydentki, to ucieka i trzeba go łapać. Ta para porozumiewała się telepatycznie, robiąc wrażenie na wszystkich obecnych. Jak mówi hodowca Eksterna – Jerzy Białobok, ten koń zawsze lubił się pokazywać, sprawiało mu to wyraźną przyjemność. Jest koniem towarzyskim i przyjemnym w pracy. Żadnych narowów czy złośliwości.

Zaś jego prezydent mówi, że podczas treningów było on leniwy aż do chwili, kiedy zaproponowano mu zabawę, która sprawiałaby mu radość. Należało wymyślać nowe zajęcia, jak na przykład gra w piłkę. A że lubił się pokazywać, to w momencie, w którym wchodził na ring wiedział, że to jego chwila i rozumiał, co oczekuje od niego trener-partner. Nic nie mogło odwrócić jego uwagi. Patrzył i reagował

na wydawane niewerbalne polecenia, skupiając się na osobie prowadzącego.

Ekstern posiada także Trofeum WAHO (otrzymane w 2008 roku), przyznawane corocznie dla wybitnego przedstawiciela koni czystej krwi arabskiej.

W maju 2013 roku Ekstern przeszedł ciężką operację w klinice na Służewcu. Tym razem się udało. Koń przeżył i dożył swoich dni w SK Michałów. Sam fakt, że nigdy nie przegrał swoich pokazów, to cieszy. Ale równie ważne jest pytanie jak sprawdził się jako reproduktor, co pozostawił.

Pomimo tylu lat Eksternowi nie udało się pozostawić godnego następcy, kontynuatora tego niezwykłego rodu, który by wyraźnie zaznaczył swoje miejsce na scenie hodowlanej. Pokładano nadzieję w najlepszym jego synu, za jakiego uchodził og. Esparto (Ekstern – Ekspozycja/Eukaliptus), który był dwukrotnym Młodzieżowym Czempionem Polski, Czempionem Polski Og. Starszych 2009 roku, Czempionem Og. Starszych z Wells, Wicczempionem Pucharu Narodów Og. Starszych z Aachen oraz Wicczempionem Europy w Morsele – Belgia.

Ekstern - 2015.
Fot. Anna Pызara-Nakoniechnaia.

Wcześniej odnosił sukcesy na Bliskim Wschodzie, zwyciężając w pokazach w Abu Dabi, Doha-Dubaju i Shairah. Niestety padł będąc w dzierżawie w Niemczech w 2015 roku. Pozostawił po sobie niezapomnianą Perfinkę (Esparto – Perfirka/Gazal Al Shaqab), sprzedaną w 2020 roku za 1 milion 250 tys. EUR. Wcześniej jako trzeci polski koń, po og. Pogrom i Wieży Mocy, zdobyła amerykańską trójkoronę. W 2013 roku została Wicczempionką Polski Klaczy Młodszych, a także Europy i Świata w Paryżu. Została też Czempionką Pucharu Narodów w Akwizgranie (Aachen). W 2014 roku została Czempionką PSAIAHF w Arabii Saudyjskiej.

Pokładano też nadzieję w urodzonym w 2005 roku og. Prado (Ekstern – Pętla/Visbaden), który jest młodszym półbratem og. Pogrom, a który w 2007 roku został Najlepszym Koniem Pokazu w Białce. Ale niestety nie zaznaczył zbytnio swojej obecności na scenie hodowlanej.

Dużą intuicją hodowlaną wykazała się Shirley Watts, żona znanego perkusisty The Rolling Stones, śp. Charliego Wattsa, która do swojej stadniny Halbson Arabians zakupiła dwóch synów Eksterna. Zwłaszcza robi wrażenie siwy podobny do ojca, urodzony w 2005 roku Polon (Ekstern – Pianosa/Eukaliptus), a także gniady urodzony w 2011 roku HS Alphy (Ekstern – Augusta/Piaff). W Polsce dano też szansę urodzonemu w 2016 roku ogierowi Edmund (Ekstern – Editha/Eden C). I choć nie robi dobrego wrażenia, rodowód ma znakomity. Matka Edithy to znana klacz Eirene, sprzedana w 2012 roku za 440 tys EUR. Dano też szansę urodzonemu w 2018 roku og. Falset (Ekstern – Flaminia/Gaspar).

Ale najlepiej Ekstern wykazał się jako ojca niezwykłych córek. Wśród nich błyszczą zjawiskowa Pepita (Ekstern – Pepesza/Eukalipstus) sprzedana w 2015 roku za 1 milion 400 tys. EUR. Jest ona Czempionką Polski Klaczy Starszych i Najlepszym Koniem Pokazu w 2014 roku, oraz Wicczempionką Pucharu Narodów i Wicczempionką Europy Klaczy Starszych. Została też Złotą Czempionką Klaczy Starszych na pokazie PSAIAHF i KAAHC w Arabii Saudyjskiej. Syn Pepity Pitawal został Wicczempionem Ogierów Młodszych w 2014 roku, a w 2015 roku Czempionem Europy z Pragi.

Sławę ojcu przyniosły też:

- Palanga, która w 2003 roku została Młodzieżową Czempionką Europy w Weronie,
- Sefora – Czempionka Polski Klaczy Młodszych w 2006 roku, sprzedana w 2016 za 300 tys. EUR,

- Cenoza – zakupiona przez Shirley Watts za 240 tys. EUR,
- Wieża Róż – Czempionka Polski w 2009 roku, sprzedana do Kataru w 2015 roku za 270 ty. EUR, Pinta – Wiceczempionka Klaczy Młodszych w 2007 roku,
- Eksterna – SK Falborek, która była Wiceczempionką Polski w 2008 roku,

a także wychowankowie SK Chrcynno-Pałac tj. Psyche Victoria – Wiceczempionka z Wells i Czempionka w Vilhelmsborgu, czy Psyche Kreuz – Czempionka Klaczy Młodszych i Najlepszy Koń Pokazu Białka 2009, Wiceczempionka Klaczy Młodszych 2009 czy brązowa medalistka z Wells z 2009 roku.

Najbardziej spektakularny sukces odniosły wnuki Eksterna na pokazie w Saudyjskiej Stadninie w Polsce w Nowych Wrońskach koło Płońska, którą kieruje profesjonalnie i ze znanstwem Hubert Kulesza. W zorganizowanym przez stadninę międzynarodowym pokazie Al Khalediah European Arabian Horse Festival w Nowych Wrońskach w 2014 roku wychowankowie SK Michałów wygrali wszystkie 4 czempionaty a wraz z nimi jako nagrody wróciły 4 mercedesy. Zwycięskie konie to potomstwo córek Eksterna, byli to:

- Pustynia Kahila (Kahil Al Shaqab – Pustynna Malwa/Ekstern), która została Najlepszym Koniem tego pokazu, 2014 roku była Czempionką Klaczy Rocznych, w 2017 – Wiceczempionką Europy w Weronie i 2018 Wiceczempionką Klaczy Starszych,
- Morion (Kahil Al Shaqab – Mesalina/Ekstern), który w 2015 roku został Czempionem Świata Og. Młodszych w Paryżu,
- Wilda (Gazal Al Shaqab – Wilga/Ekstern) – Top Ten w Paryżu w 2015 roku,
- Equator (QR Marc – Ekliptyka/Ekstern) to m.in. Złoty Czempion Świata w 2018 roku i Platynowy Czempion Świata w 2021 roku,

Do roku 2014 do księgi PASB wpisano 416 źrebiąt po Eksternie. Za granicą Czempionem Europy w 2014 roku został Gallardo J (Emerlad J – Gomera J/Ekstern). Dobrze też zaznaczają swoje miejsce na pokazach Calateon (Vitorio TO – Calatea/Ekstern) – 4. miejsce na Czempionacie Świata w 2014 roku, czy też Piacolla (Enzo – Polonica/Ekstern) sprzedana w 2014 roku do Arabii Saudyjskiej za 305 tys. EUR. Dobrze też pokazuje się siwa janowska Anawera (Piaff – Altamira/Ekstern), sprzedana za 110 ty. EUR w 2016 roku.

Jak pisze Roman Pankiewicz, ród og. Kuhailana Haifi to najbardziej 'kuhailański' z rodów używanych w Polsce. Uosabia w najdoskonalszej formie wszystkie te cechy, które łączą się z pojęciem kuhailan – najczystszy i najlepszy. Zarówno mężczy jak żeńscy przedstawiciele tego rodu charakteryzują się modelową budową, suchością, szlachetnością i inteligencją, doskonałym charakterem i ufnością w stosunku do człowieka, a także wytrzymałością i odpornością. Doskonale wykorzystują paszę, charakteryzują się mlecznością i instynktem macierzyńskim. Charakterystyczna maść – gniada.

Jan Grabowski w "Jeźdźcu i Hodowcy" nr 8/1993 tak opisał swe wrażenia oglądając Kuhailana Haifiego "Koń zupełnie inny od dwóch poprzedników (Nedjari i Kuhailan Kruszan), wyraźnej skarogniadej maści, mały, ale co za budowa – model konia – głęboki, na przepięknej suchej nodze i idealnie krótkim puszczelu. Wierzch tak dobry, że już lepszy być nie może. Rasowo wygięta szyja, a na niej głowa tak piękna, że Kossakowi za model służyć by mogła. Czoło szerokie, oko duże, wyraziste, delikatne, ruchliwe nozdrza, szczęki szeroko rozstawione, precyzyjnie zarysowane. Stoi niespokojnie, aż drży z chęci do ruchu. Przeprowadzony klusem, rusza się wspaniale. Ale ruchu tego mu mało – postawiony grzebaniem nogą objawia chęć wyładowania swojej energii. Na moją prośbę puszczone luzem w obszernym maneżu – płynie w klusie jak łabędź z zimnym majestatem i swobodą, sprężysty, zwrotny, tryskający życiem i siłą."

No cóż, z wyjątkiem maści Ekstern jest srebrzystosiwy. Opis jego prapradziadka doskonale do niego pasuje. Należy mieć nadzieję, że jeszcze kiedyś w polskim stadzie urodzi się podobny jemu następca.